VOORBLAD

ONTWERP
RAADSVOORSTEL

zaaknummer: 1308646

Onderwerp:	Voornemen tot borgstelling voor windpark IJsselwind BV
Programma:	2. Wonen en leefbaarheid

Gemeenteraad:	Beeldvormend	
Portefeuillehouder:	Sjoerd Wannet	
Inlichtingen bij:	Eppink, Inge	
	Telefoonnummer: 14 0575	E-mailadres: info@zutphen.nl

Soort bevoegdheid:	Kaderstellend
Beleidsvrijheid:	Beperkt
Programmabegrotingswijziging:	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor:

1. om geen wensen en bedenkingen aan het college kenbaar te maken over het voornemen van het college tot het aanwijzen van het bouwen, plaatsen en exploiteren van een windpark nabij het Twentekanaal en aansluiting op de Smart Energy Hub - Zutphen De Mars BV (SEH-ZDM) door de besloten vennootschap IJsselwind BV als Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB);
2. om geen wensen en bedenkingen aan het college kenbaar te maken over het voornemen van het college tot het aangaan van een (voorlopige) borgstellingsovereenkomst ten behoeve van IJsselwind BV.

TOELICHTING

Inleiding
De besloten vennootschap IJsselwind BV werkt aan de realisatie van twee windmolens bij het Twentekanaal. Ook het Waterschap Rijn en IJssel werkt aan het realiseren van een windmolen bij het Twentekanaal. IJsselwind BV heeft voor de realisatie van de twee windmolens en aansluiting op de Smart Energy Hub (SEH) op De Mars financiering nodig. Deze lening is in voorbereiding bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB). Omdat de windmolens bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente en omdat het Inwonersberaad erg duidelijk was in het realiseren van extra windmolens, zijn wij bereid borg te staan voor de lening. De NWB wil alleen een lening verstrekken wanneer de gemeente voor 100% garant gaat staan. Met de borgstelling neemt de gemeente bij het in gebreke blijven van IJsselwind BV de aflossing en rentebetaling (tijdelijk) op zich. Er is ook een onderpand opgenomen in de concept-borgstellingsovereenkomst. Daarmee kan er voor de gemeente toch opbrengst gehaald worden als de borgstelling geactiveerd wordt.

IJsselwind BV vraagt aan de gemeente Zutphen om deze borgstelling te verlenen. Er zijn meerdere onderzoeken opgestart en documenten gemaakt die voorwaardelijk zijn om tot een borgstelling over te kunnen gaan. Wij zijn als college van plan om een overeenkomst van borgstelling aan te gaan met de geldverstrekker van IJsselwind BV. Met de borgstelling is het voor IJsselwind BV mogelijk om de financiering rond te krijgen. Normaal mag een overheid (lees: gemeente) 80% voor het leenbedrag borg/ garant staan. De borgstelling voor de lening van IJsselwind BV zit op 100%. Dit schuurt tegen de regels van staatssteun. Een borgstelling voor 100% kan, mits wij als college het windmolen project als een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB) aanwijzen. Hiermee wordt voldaan aan de staatsteunregels, zodat er sprake is van geoorloofde staatssteun.

Artikel 5, tweede lid van de Algemene Subsidieregeling leningen, borg- en garantstellingen gemeente Zutphen 2024 bepaalt dat het college de aanvraag kan afwijzen als de raad zijn wensen en/ of bedenkingen heeft geuit en aan deze wensen en/ of bedenkingen niet tegemoet kan worden gekomen. Uit het bepaalde in artikel 169, vierde lid van de Gemeentewet volgt dat het college pas een besluit neemt over het aangaan van de borgstellingsovereenkomst, nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

Door een borgstellingsovereenkomst aan te gaan verandert het risicoprofiel van de gemeente Zutphen. Er zal een groter weerstandsvermogen nodig zijn om eventuele risico's op te vangen. Ook om deze reden wordt de raad, die het budgetrecht heeft, in de gelegenheid gesteld om wensen en bedenkingen te uiten.

Beoogd effect
De borgstelling zorgt ervoor dat de realisatie van de windmolens en toebehoren een stap dichterbij komt. De windmolens dragen bij aan de energieneutraliteit van de gemeente Zutphen en aan het energiesysteem van de toekomst. De energie van de windmolens kan ook lokaal gebruikt worden voor het warmtenet Noordveen. De elektriciteit creëert (samen met de Smart Energy Hub) ook ruimte voor bedrijvigheid op De Mars en draagt daarmee bij aan onze economische doelstellingen.

Argumenten
1.1 Met een DAEB-aanwijzing voldoen we aan de regels voor staatssteun.
Het verlenen van de borgstelling kan om meerdere redenen tot staatssteun leiden:

- Door een borgstelling van de gemeente kan IJsselwind BV tegen een gunstiger rentetarief een lening afsluiten. Het rentevoordeel kan daarom gezien worden als staatssteun.

- Tot 80% borgstelling wordt niet als staatssteun gezien. Doordat we kiezen voor 100% borgstelling wordt de lening verstrekt met een gunstiger rentetarief. Dit rentevoordeel kan als ongeoorloofde staatssteun gezien worden.

- We kiezen ervoor om af te zien van een vergoeding voor de borgstelling door IJsselwind BV. De vergoeding zou het rentevoordeel teniet doen. Ook dit kan als staatssteun gezien worden.

Uit de uitgevoerde staatssteunanalyse (zie bijlage 5) blijkt dat als de activiteiten bouwen, plaatsen en exploiteren van een windpark bij het Twentekanaal en een Smart Energy Hub (SEH) op De Mars door IJsselwind BV door het collegebesluit wordt aangewezen als een DAEB, er wel voldaan wordt aan de staatssteunregels.

1.2 Een DAEB-aanwijzing is gerechtvaardigd.
Een activiteit of organisatie kan als DAEB aangewezen worden als de activiteit van belang is voor het algemeen belang, maar door de markt niet (voldoende) wordt opgepakt. IJsselwind BV is een project gestart met een coöperatief karakter, gericht op lokaal eigenaarschap. De lokale bevolking kan financieel participeren, zodat de opbrengsten van windenergie ook lokaal landen. De ontwikkelkosten zijn echter hoog en de business case staat daarmee onder druk. Deze maatschappelijke verduurzaming komt daarmee niet vanzelf tot stand: er is sprake van marktfalen.

2.1 De windmolens van IJsselwind dragen bij aan onze CO2-doelstellingen en ons RES-bod.
Zutphen wil in 2050 CO2-neutraal zijn. Dat wil zeggen dat de CO2-uitstoot in de gemeente Zutphen niet hoger is dan de hoeveelheid die in de gemeente opgenomen kan worden. De opwek van energie is van grote invloed op deze uitstoot. Door de energie duurzaam op te wekken met hernieuwbare methodes daalt de CO2-uitstoot. De drie windmolens (twee van IJsselwind BV en één van Waterschap Rijn en IJssel) wekken samen voldoende elektriciteit op voor ongeveer 12.000 huishoudens. Met de Smart Energy Hub op De Mars (SEH-ZDM) kan de lokaal opgewekte elektriciteit ook lokaal benut worden.

2.2 De windmolens maken in tijden van netcongestie toch economische ontwikkeling mogelijk
Het is vanwege netcongestie voor bedrijven momenteel niet mogelijk om een elektriciteitsaansluiting te krijgen. Samen met de Smart Energy Hub op De Mars, zorgen de windmolens ervoor dat bedrijven toch een elektriciteitsaansluiting kunnen krijgen. Daarmee geeft dit project ruimte voor economische ontwikkelingen.

2.3 Warmtenet Noordveen is gebaat bij de windmolens van IJsselwind BV.
Het gemeentelijke project om in de wijk Noordveen een warmtenet aan te leggen, slaagt voorlopig alleen wanneer de SEH-ZDM wordt gerealiseerd. Omdat er geen elektriciteitsaansluiting voor het warmtenet beschikbaar is, zijn er plannen om een aansluiting te kopen bij de SEH-ZDM. Deze Smart Energy Hub wordt gevoed door de elektriciteit die afkomstig is uit de windmolens van IJsselwind BV. Het warmtenet Noordveen is dus afhankelijk van de SEH-ZDM én de realisatie van de windmolens.

2.4 Er wordt met IJsselwind BV een zekerheidsstelling overeen gekomen.
Met de borgstelling loopt de gemeente het risico de betaling van de rente en aflossing van de lening van IJsselwind BV te moeten betalen op het moment dat IJsselwind BV (gedurende langere tijd) niet aan haar betalingsverplichting kan voldoen. Dit duurt tot het moment dat IJsselwind BV weer aan haar betaalverplichtingen kan voldoen. Mocht de lening door de kredietverstrekker opgeëist worden, zijn in de zekerheidsstelling (zie bijlage 2) afspraken gemaakt over zekerheden voor de gemeente. Deze zekerheidsstelling wordt als een addendum aan de borgstellingsovereenkomst toegevoegd. De vergunning voor de bouw van de windmolens en de windmolens zelf zijn de belangrijkste onderdelen hiervan.

2.5 De risico's worden als acceptabel beschouwd.
Er is een uitgebreide business case review uitgevoerd. Deze analyse heeft in kaart gebracht welke risico's de gemeente loopt en hoe de risico's tegen moeten worden gegaan. De maatregelen worden als voldoende beschouwd. Daarmee worden nu geen onverantwoorde risico's gezien. De volledige rapportage is te vinden in bijlage 4. De voorgestelde procesregie afspraken en het overeengekomen onderpand voor de borgstelling worden opgenomen in de borgstellingsovereenkomst tussen IJsselwind BV en de gemeente Zutphen.

2.6 Er is een positieve verklaring over de business cases van IJsselwind BV en SEH-ZDM.
Een onafhankelijke, gespecialiseerde partij heeft de business case van IJsselwind BV doorgerekend, de risico's beoordeeld en beheersmaatregelen voorgesteld (zie bijlage 4). Daarmee is er voldoende vertrouwen dat het project zal gaan renderen.

2.7 Een van de aanbevelingen van het Inwonersberaad vraagt om extra windmolens.
In de eerste helft van 2025 heeft er een Inwonersberaad over CO2-reductie plaatsgevonden. Een van de aanbevelingen die hieruit voortkwam was:

- Er moeten zoveel mogelijk binnen de wettelijke kaders windmolens geplaatst worden (voor de gemeente Zutphen zijn dit er ongeveer 6 a 7). Hierbij moet rekening gehouden worden met gedegen locatieonderzoek.

Met een borgstelling komt de realisatie van in ieder geval twee windmolens door een partij als IJsselwind BV dichterbij. Hiermee draagt dit voorstel bij aan de realisatie van de doelstelling van het Inwonersberaad.

2.8 De geopolitieke spanningen veroorzaken instabiele energie prijzen en leveringsonzekerheid
De huidige onzekerheid in energieprijzen wordt grotendeels veroorzaakt door geopolitieke spanningen en onze afhankelijkheid van de wereldmarkt. Lokale windmolens halen de energiebron naar onze eigen achtertuin. Wind is gratis, raakt nooit op en kan niet worden afgesneden door een conflict in het buitenland. Het is de kortste route naar leveringszekerheid. Het bouwen van lokale windmolens is belangrijk voor ons klimaat en een noodzakelijke strategische zet om de controle over onze eigen energierekening en levering te krijgen.

Kanttekeningen
1. Een DAEB-toewijzing zorgt voor ingrijpen op de vrije markt.
Door de werkzaamheden van IJsselwind BV aan te wijzen als DAEB, ontstaat de situatie dat we als gemeente binnen de staatssteunregels een borgstelling kunnen verlenen. Hiermee beïnvloeden we als overheid de markt. Gezien de gronden van de DAEB-toewijzing (marktfalen) is dat echter een gerechtvaardigde stap om lokaal opgewekte windenergie op te kunnen wekken.

2.1 Er zijn aanvullende voorwaarden nodig voor het definitief maken van de borgstelling.
Voordat er tot een definitieve borgstelling overgegaan kan worden, moet er aan de volgende voorwaarden voldaan worden:
- de Smart Energy Hub De Mars heeft de Financial Close bereikt: alle contracten voor de oprichting en financiering zijn getekend door alle partijen en alle condities zijn vervuld;
- de definitieve businesscase van IJsselwind heeft een positief exploitatieresultaat en is gecontroleerd door een onafhankelijk financieel expert;
- alle overeenkomsten voor de bouw, beheer en onderhoud, stroomafname, financiering (projectfinanciering en achtergestelde lening), aansluiting en verzekering zijn getekend;
- alle benodigde vergunningen zijn ontvangen en onherroepelijk.
- Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE++) beschikkingen zijn ontvangen op naam van het project en voor de volledige productie van beide windturbines;
- er is een mitigatieplan is opgesteld voor het risico van het wegvallen van de afname van KME Nederland;
- de obligatielening voor de grondpositie plus opstal is afgelost;
- Boekenonderzoek (Due Diligence) is uitgevoerd op de aspecten techniek, financieel, juridisch en verzekeringen met als resultaat dat geen materiële risico's of tekortkomingen zijn geconstateerd;
- er wordt voldaan aan de specifieke voorwaarden die de kredietverstrekker stelt aan een borgstelling;
- de borgstelling voldoet aan de Algemene Subsidieregeling leningen, borg- en garantstellingen gemeente Zutphen 2024, waarbij er ook voldoende zekerheden voor de gemeente zijn gesteld.

Deze voorwaarden worden opgenomen in de borgstellingsovereenkomst tussen gemeente Zutphen en IJsselwind BV ten aanzien van windpark project IJsselwind (zie bijlage 2).

2.2 Er zitten (financiële) risico's aan de borgstelling
De borgstelling brengt het risico met zich dat de gemeente (een deel van de) lening van IJsselwind BV zal moeten aflossen als IJsselwind BV niet aan haar betaalverplichting aan de kredietverstrekker kan voldoen. Dit risico wordt als gering ingeschat mede door de voorwaarde dat IJsselwind een geblokkeerde bankrekening inricht waar zij contanten aanhoudt om rente- en aflossingsverplichtingen te dekken als de operationele kasstroom tijdelijk onvoldoende is.

2.3 De gemeente ziet af van rentevergoeding voor de borgstelling.
Doordat geen premie of rentevergoeding wordt gevraagd van IJsselwind BV, ontstaat een vorm van staatssteun. De staatssteun kan echter rechtmatig geborgd worden op de spelregels uit de zogeheten Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV), in het bijzonder artikel 41 AGVV voor investeringssteun voor energie uit hernieuwbare bronnen.

Financiën
Het aangaan van de borgstelling kan gevolgen hebben voor de risicoparagraaf van de gemeente Zutphen. Het benodigde weerstandsvermogen zal toenemen en een groter gedeelte van de Algemene Reserve zal moeten worden aangehouden als beklemde reserve welke niet aangewend kan worden voor andere doeleinden. We onderzoeken op basis van de definitieve business case wat het benodigde bedrag gaat zijn. De huidige inzichten geven een bandbreedte tussen de €250.000 en €1.000.000.

Communicatie
Het raadsbesluit wordt zo spoedig als mogelijk aan IJsselwind BV medegedeeld.

Uitvoering
Het college kan de eventuele door de raad kenbaar gemaakte wensen en bedenkingen verwerken in de voorgenomen besluiten (vaststellen DAEB Aanwijzingsbesluit en aangaan borgstellingsovereenkomst). Via een memo stellen wij de raad te zijner tijd op de hoogte van de twee besluiten. Op het moment dat aan alle vermelde voorwaarden is voldaan, besluiten wij als college om de borgstellingsovereenkomst met IJsselwind BV aan te gaan en ook het DAEB aanwijzingsbesluit vast te stellen.

Het DAEB Aanwijzingsbesluit wordt te zijner tijd na positieve besluitvorming door het college op de voorgeschreven wijze bekend gemaakt. Belanghebbenden hebben de mogelijkheid om binnen zes weken bezwaar te maken.

Evaluatie
De resultaten van IJsselwind BV worden jaarlijks besproken tijdens de voortgangs- en bestuurlijke overleggen met ZutphenEnergie, aandeelhouder van IJsselwind BV.

Bijlagen
1308646 - Bijlage 1a - Briefcollege aanvraag borgstelling IJsselwind (exclusief bijlagen)
1308646 - Bijlage 2 - Briefcollege concept Borgstellingsovereenkomst

Stukken die ter inzage liggen
1308646 - Bijlage 1b - Aanvraag borgstelling IJsselwind (inclusief bijlagen) (GEHEIM)
1308646 - Bijlage 3 - Ontwerp DAEB- aanwijzigingsbesluit (GEHEIM)
1308646 - Bijlage 4 - Rapportage Business Case review Windpark door Fakton (GEHEIM)
1308646 - Bijlage 5 - Staatssteunanalyse Lysias (GEHEIM)
1308646 - Bijlage 6 - Concept subsidiebeschikking Windpark IJsselwind BV (GEHEIM)

BESLUIT

De raad van de gemeente Zutphen,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van DATUM met nummer 1308646;

gelet op artikel(en) 169, vierde lid van de Gemeentewet en 3 van het Treasurystatuut gemeente Zutphen 2024;

b e s l u i t:

1. om geen wensen en bedenkingen aan het college kenbaar te maken over het voornemen van het college tot het aanwijzen van het bouwen, plaatsen en exploiteren van een windpark nabij het Twentekanaal en aansluiting op de Smart Energy Hub - Zutphen De Mars BV (SEH-ZDM) door de besloten vennootschap IJsselwind BV als Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB);
2. om geen wensen en bedenkingen aan het college kenbaar te maken over het voornemen van het college tot het aangaan van een (voorlopige) borgstellingsovereenkomst ten behoeve van IJsselwind BV.

Aldus besloten in de openbare
vergadering van de raad van de gemeente
Zutphen, gehouden op:

De voorzitter, de griffier,